

СТАНДАРТ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНИ

БУДІВЕЛЬНІ МАТЕРІАЛИ

**БІТУМИ ДОРОЖНІ В'ЯЗКІ, МОДИФІКОВАНІ
ДОБАВКАМИ АДГЕЗІЙНИМИ
ТЕХНІЧНІ УМОВИ**

СОУ 45.2-00018112-067:2011

Видання офіційне

Київ

Державна служба автомобільних доріг України
(Укравтодор)

2011

ПЕРЕДМОВА

- РОЗРОБЛЕНО: Державний дорожній науково-дослідний інститут імені М.П.Шульгіна (ДерждорНДІ) Державної служби автомобільних доріг України (Укравтодор)
за участю: Харківський національний автомобільно-дорожній університет (ХНАДУ) Міністерства освіти і науки України

РОЗРОБНИКИ:

В.Вирожемський, канд. техн. наук; **Е.Гнатюк**; **С.Кіщинський** (науковий керівник); **Л.Кириченко**, канд. хім. наук; **В.Нагайчук**, канд. техн. наук за участю: **В.Золотарьов**, д-р техн. наук

- 2 ПРИЙНЯТО ТА НАДАНО ЧИННОСТІ: наказ Державної служби автомобільних доріг України від 19.07.2011 р. № 256
- 3 УВЕДЕНО ВПЕРШЕ
- 4 ЗАРЕЄСТРОВАНО: ДП «УкрНДНЦ» від _____ 2011 р. № _____

СТАНДАРТ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНИ

БУДІВЕЛЬНІ МАТЕРІАЛИ
БІТУМИ ДОРОЖНІ В'ЯЗКІ, МОДИФІКОВАНІ
ДОБАВКАМИ АДГЕЗІЙНИМИ
ТЕХНІЧНІ УМОВИ

СТРОИТЕЛЬНЫЕ МАТЕРИАЛЫ
БИТУМЫ ДОРОЖНЫЕ ВЯЗКИЕ, МОДИФИЦИРОВАННЫЕ
ДОБАВКАМИ АДГЕЗИОННЫМИ
ТЕХНИЧЕСКИЕ УСЛОВИЯ

Чинний від **2011-09-01**

1 СФЕРА ЗАСТОСУВАННЯ

1.1 Цей стандарт поширюється на бітуми нафтові дорожні в'язкі, модифіковані добавками адгезійними (далі – БА) та установлює вимоги до їх властивостей. БА використовують як в'язучий матеріал при будівництві і ремонті дорожніх одягів автомобільних доріг в усіх дорожньо-кліматичних районах України згідно з ДБН В.2.3-4 та іншими нормативними документами.

1.2 Обов'язкові вимоги до якості продукції, які забезпечують безпеку для життя, здоров'я та майна населення, охорони навколишнього природного середовища, викладені в розділі 6.

1.3 Стандарт придатний для цілей сертифікації.

Видання офіційне

2 НОРМАТИВНІ ПОСИЛАННЯ

У цьому стандарті є посилання на такі нормативні документи:

ДБН [В.1.4-1.01-97](#) СРББ. Регламентовані радіаційні параметри. Допустимі рівні

ДБН [В.1.4-2.01-97](#) СРББ. Радіаційний контроль будівельних матеріалів та об'єктів будівництва

ДБН В.2.3-4:2007 Споруди транспорту. Автомобільні дороги. Частина І. Проектування. Частина ІІ. Будівництво

ДБН [В.2.5-13-98](#) Інженерне обладнання будинків і споруд. Пожежна автоматика будинків і споруд

ДБН [В.2.5-28-2006](#) Інженерне обладнання будинків і споруд. Природне і штучне освітлення

ДСТУ [2296-93](#) Система сертифікації УкрСЕПРО. Знак відповідності. Форма, розміри, технічні вимоги та правила застосування

ДСТУ [3273-95](#) Безпечність промислових підприємств. Загальні положення та вимоги

ДСТУ 3413-96 Система сертифікації УкрСЕПРО. Порядок проведення сертифікації продукції

ДСТУ 3498-96 Система сертифікації УкрСЕПРО. Бланки документів. Форма та опис

ДСТУ [4044-2001](#) Бітуми нафтові дорожні в'язкі. Технічні умови

ДСТУ 4454:2005 Нафта і нафтопродукти. Маркування, пакування, транспортування та зберігання

ДСТУ 4488:2005 Нафта і нафтопродукти. Методи відбирання проб

ДСТУ 4500-3:2005 Вантажі небезпечні. Класифікація

ДСТУ ISO 6309:2007 Протипожежний захист. Знаки безпеки. Форма та колір (ISO 6309:1987, IDT)

ДСТУ Б [А.3.2-12:2009](#) ССБП. Системи вентиляційні. Загальні вимоги

ДСТУ Б [В.2.2-6-97](#) (ГОСТ 24940-96) Будинки і споруди. Методи вимірювання освітленості

ДСТУ Б [В.2.7-81-98](#) Будівельні матеріали. Бітуми нафтові дорожні в'язкі. Метод визначення показника зчеплення з поверхнею скла та кам'яних матеріалів

ДСТУ Б [В.2.7-89-99](#) (ГОСТ 12801-98) Будівельні матеріали. Матеріали на основі органічних в'язучих для дорожнього і аеродромного будівництва. Методи випробувань

ДСТУ Б [В.2.7-119-2003](#) Будівельні матеріали. Суміші асфальтобетонні і асфальтобетон дорожній та аеродромний. Технічні умови

ДСТУ Б [В.2.7-135:2007](#) Будівельні матеріали. Бітуми дорожні, модифіковані полімерами. Технічні умови

ДСТУ ГОСТ 12.1.012:2008 ССБТ. Вибрационная безопасность. Общие требования (ССБП. Вібраційна безпека. Загальні вимоги) (ГОСТ 12.1.012:90, IDT)

ДСТУ ГОСТ 12.1.038:2008 ССБТ. Электробезопасность. Предельно допустимые значения напряжений прикосновения и токов (ССБП. Електробезпека. Гранично допустимі значення напруг дотику і струмів)

ДСТУ ГОСТ 12.4.041:2006 ССБТ. Средства индивидуальной защиты органов дыхания фильтрующие. Общие технические требования (ССБП. Засоби індивідуального захисту органів дихання фільтрувальні. Загальні технічні вимоги) (ГОСТ 12.4.041:2001, ІДТ)

СОУ [45.2-00018112-068:2011](#) Будівельні матеріали. Бітуми дорожні в'язкі, модифіковані добавками на основі синтетичних восків. Технічні умови

СОУ [45.2-00018112-069:2011](#) Будівельні матеріали. Бітуми нафтові дорожні в'язкі дистиляційні. Технічні умови

НПАОП [0.00-1.29-97](#) Правила захисту від статичної електрики

НПАОП 0.00-4.01-08 Положення про порядок забезпечення працівників спеціальним одягом, спеціальним взуттям та іншими засобами індивідуального захисту

НПАОП 0.03-1.07-73 Санітарні правила організації технологічних процесів та гігієнічні вимоги до виробничого обладнання № 1042-73

НПАОП 26.30-1.04-03 Правила з охорони праці для працівників асфальтобетонних заводів

НПАОП [40.1-1.21-98](#) Правила безпечної експлуатації електроустановок споживачів

НПАОП [40.1-1.32-01](#) Правила будови електроустановок. Електрообладнання спеціальних установок

НПАОП 63.21-1.01-09 Правила охорони праці при будівництві, ремонті та утриманні автомобільних доріг і на інших об'єктах дорожнього господарства

ДСН 3.3.6.037-99 Державні санітарні норми виробничого шуму, ультразвуку та інфразвуку

ДСН [3.3.6.039-99](#) Державні санітарні норми виробничої, загальної та локальної вібрації

ДСН [3.3.6.042-99](#) Державні санітарні норми мікроклімату виробничих приміщень

ДСП [173-96](#) Державні санітарні правила планування та забудови населених пунктів

НАПБ [А.01.001-2004](#) Правила пожежної безпеки в Україні

НАПБ [Б.01.008-2004](#) Правила експлуатації вогнегасників

НАПБ [Б.02.005-2003](#) Типове положення про інструктажі, спеціальне навчання та перевірку знань з питань пожежної безпеки на підприємствах, в установах та організаціях України

НАПБ [Б.03.001-2004](#) Типові норми належності вогнегасників

НАПБ [Б.03.002-2007](#) Норми визначення категорій приміщень, будинків та зовнішніх установок за вибухопожежною та пожежною небезпекою

НАПБ [Б.06.001-2003](#) Перелік посад, при призначенні на які особи зобов'язані проходити навчання і перевірку знань з питань пожежної безпеки, та порядок їх організації

НАПБ Б.06.004-2007 Перелік однотипних за призначенням об'єктів, які підлягають обладнанню автоматичними установками пожежогасіння та пожежної сигналізації

НАПБ В.01.048-95/510 Правила пожежної безпеки для підприємств і організацій дорожнього господарства

ГОСТ 12.1.004-91 ССБТ. Пожарная безопасность. Общие требования (ССБП. Пожежна безпека. Загальні вимоги)

ГОСТ [12.1.005-88](#) ССБТ. Общие санитарно-гигиенические требования к воздуху рабочей

зоны (ССБП. Загальні санітарно-гігієнічні вимоги до повітря робочої зони)

ГОСТ 12.1.007-76 ССБТ. Вредные вещества. Классификация и общие требования безопасности (ССБП. Шкідливі речовини. Класифікація і загальні вимоги безпеки)

ГОСТ [12.1.010-76](#) ССБТ. Взрывобезопасность. Общие требования (ССБП. Вибухобезпечність. Загальні вимоги)

ГОСТ [12.1.018-93](#) ССБТ. Пожаровзрывобезопасность статического электричества. Общие требования (ССБП. Пожежовибухобезпека статичної електрики. Загальні вимоги)

ГОСТ [12.1.019-79](#) ССБТ. Электробезопасность. Общие требования и номенклатура видов защиты (ССБП. Електробезпека. Загальні вимоги і номенклатура видів захисту)

ГОСТ [12.1.030-81](#) ССБТ. Электробезопасность. Защитное заземление, зануление (ССБП. Електробезпека. Захисне заземлення, занулення)

ГОСТ [12.1.044-89](#) (ИСО 4589-84) ССБТ. Пожаровзрывоопасность веществ и материалов. Номенклатура показателей и методы их определения (ССБП. Пожежовибухонебезпека речовин і матеріалів. Номенклатура показників і методи їх визначення)

ГОСТ 12.1.050-86 ССБТ. Методы измерения шума на рабочих местах (ССБП. Методи вимірювання шуму на робочих місцях)

ГОСТ [12.2.003-91](#) ССБТ. Оборудование производственное. Общие требования безопасности (ССБП. Обладнання виробниче. Загальні вимоги безпеки)

ГОСТ 12.3.002-75 ССБТ. Процессы производственные. Общие требования безопасности (ССБП. Процеси виробничі. Загальні вимоги безпеки)

ГОСТ 12.4.009-83 ССБТ. Пожарная техника для защиты объектов. Основные виды. Размещение и обслуживание (ССБП. Пожежна техніка для захисту об'єктів. Основні види. Розташування і обслуговування)

ГОСТ 12.4.026-76 ССБТ. Цвета сигнальные и знаки безопасности (ССБП. Кольори сигнальні і знаки безпеки)

ГОСТ 12.4.124-83 ССБТ. Средства защиты от статического электричества. Общие технические требования. (ССБП. Засоби захисту від статичної електрики. Загальні технічні вимоги)

ГОСТ 4333-87 Нефтепродукты. Методы определения температур вспышки и воспламенения в открытом тигле (Нафтопродукти. Методи визначення температур спалахнення і займання в відкритому тиглі)

ГОСТ [11501-78](#) Битумы нефтяные. Метод определения глубины проникания иглы (Бітуми нафтові. Метод визначення глибини проникності голки)

ГОСТ [11505-75](#) Битумы нефтяные. Метод определения растяжимости (Бітуми нафтові. Метод визначення розтяжності)

ГОСТ 11506-73 Битумы нефтяные. Метод определения температуры размягчения по кольцу и шару (Бітуми нафтові. Метод визначення температури розм'якшеності за кільцем і кулею)

ГОСТ 11507-78 Битумы нефтяные. Метод определения температуры хрупкости по Фраасу (Бітуми нафтові. Метод визначення температури крихкості за Фраасом)

ГОСТ 14192-96 Маркировка грузов (Маркування вантажів)

ГОСТ [18180-72](#) Битумы нефтяные. Метод определения изменения массы после прогрева (Бітуми нафтові. Метод визначення зміни маси після прогріття)

СНиП [2.04.05-91](#) Отопление, вентиляция и кондиционирование (Опалювання, вентиляція і кондиціонування)

СНиП 2.09.02-85/2.09.02-85* Производственные здания (Виробничі будівлі)

СНиП 2.11.01-85/2.11.01-85* Складские здания (Складські будівлі)

СанПиН 4630-88 Санитарные правила и нормы охраны поверхностных вод от загрязнения (Санітарні правила і норми охорони поверхневих вод від забруднення)

ПУЕ:2009 Правила улаштування електроустановок

3 ТЕРМІНИ, ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТЬ, ПОЗНАКИ ТА СКОРОЧЕННЯ

Нижче подано терміни, вжиті в цьому стандарті, та визначення позначених ними понять.

3.1 бітуми дорожні в'язкі, модифіковані добавками адгезійними (БА)

Бітуми нафтові дорожні різних марок, що вміщують адгезійні добавки і характеризуються міцною зчеплюваністю з поверхнею мінеральних матеріалів, яка забезпечує високу водостійкість асфальтобетонів і підвищення опору дорожніх покриттів луценню, утворенню вибоїн та викришувань

3.2 добавки адгезійні

Добавки до нафтових дорожніх бітумів, що впливають на процеси взаємодії бітумів з мінеральними матеріалами та забезпечують міцний зв'язок (зчеплюваність) між ними

3.3 термостабільність

Здатність адгезійної добавки, бітуму та бітуму з адгезійною добавкою зберігати властивості і структуру після прогріття

3.4 катіонні поверхнево-активні речовини (ПАР)

ПАР, з молекул яких утворюються позитивно заряджені іони. Як адгезійні добавки використовують такі катіонні ПАР: похідні вищих аліфатичних амінів (моно-, ді-, поліамінів), амідів, амідо-амінів, а також солі четвертинних амонієвих основ.

У цьому стандарті використані такі позначки та скорочення:

- БА – бітуми дорожні, модифіковані адгезійними добавками;
- БДА – бітуми нафтові дорожні в'язкі дистиляційні, модифіковані адгезійними добавками;
- БМВА – бітуми нафтові дорожні, модифіковані добавками на основі синтетичних восків та адгезійними добавками;
- БМПА – бітуми нафтові дорожні, модифіковані полімерними та адгезійними добавками;
- БМСА – бітуми нафтові дорожні, модифіковані структуруючими та адгезійними добавками;
- БНДА – бітуми нафтові дорожні в'язкі, модифіковані адгезійними добавками;
- ПАР – поверхнево-активні речовини – молекули та іони яких адсорбуються на границі розділу двох середовищ (рідини та повітря, рідини та твердого тіла, твердого тіла та повітря) і

можуть утворювати при цьому позитивно або негативно заряджений поверхневий шар.

4 КЛАСИФІКАЦІЯ БІТУМІВ ДОРОЖНІХ В'ЯЗКИХ, МОДИФІКОВАНИХ АДГЕЗІЙНИМИ ДОБАВКАМИ

4.1 В залежності від глибини проникності голки (пенетрації) за температури 25 °С, нижньої межі температури розм'якшеності (для бітуму дорожнього, модифікованого полімером) та виду вихідного бітуму БА поділяють на марки:

- БДА 40/60, БДА 60/90, БДА 90/130, БДА 130/200;
- БМВА 40/60, БМВА 60/90, БМВА 90/130, БМВА 130/200;
- БМПА 40/60-56, БМПА 60/90-52, БМПА 90/130-49, БМПА 130/200-47;
- БМСА 40/60, БМСА 60/90, БМСА 90/130, БМСА 130/200;
- БНДА 40/60, БНДА 60/90, БНДА 90/130, БНДА 130/200.

4.2 Умовна позначка БА складається з позначення відповідної марки вихідного бітуму з додаванням літери А та індексу і реєстраційного номеру стандарту.

Приклад умовної позначки бітуму нафтового дорожнього, модифікованого полімерною та адгезійною добавками марки БМПА 60/90-52:

БМПА 60/90-52 СОУ 45.2-00018112-067

Приклад умовної позначки бітуму нафтового дорожнього в'язкого, модифікованого адгезійною добавкою марки БНДА 60/90:

БНДА 60/90 СОУ 45.2-00018112-067

5 ТЕХНІЧНІ ВИМОГИ

5.1 БА повинні задовольняти вимогам ДСТУ 4044 (крім показника 7 таблиці 1), ДСТУ Б В.2.7-135 (крім показника 11 таблиці 1), СОУ 45.2-00018112-068 (крім показника 8 таблиці 1), СОУ 45.2-00018112-069 (крім показника 7 таблиці 1) а також інших чинних в Україні нормативних документів та таблиці 1 цього стандарту і виготовляться за технологічним регламентом, що затверджений у встановленому порядку.

Таблиця 1 – Значення показників зчеплюваності БА з поверхнею мінеральних матеріалів

Назва показника	Значення показника, не менше	Методи випробувань
1 Зчеплюваність БА з поверхнею щебеню, бал	5	Згідно з 28 ДСТУ Б В.2.7-89
2 Зчеплюваність БА з поверхнею скла, %	75	Згідно з ДСТУ Б В.2.7-81 та доповненням 8.6 ДСТУ 4044
3 Зчеплюваність БА після прогріття:		Згідно з 28 ДСТУ Б В.2.7-89 або ДСТУ Б В.2.7-81 з доповненнями 8.6 ДСТУ 4044. Прогріття згідно з ГОСТ 18180, з доповненнями 8.3 ДСТУ 4044
3.1 з поверхнею щебеню, бал	4	
3.2 з поверхнею скла, %	65	
Примітка 1. Випробування за показниками 1, 3.1 виконують на щебені, що використовують на виробництві разом з БА.		
Примітка 2. Зчеплюваність допускається визначати за показниками 1, 3.1 або 2, 3.2.		

5.2 Для приготування БА використовують такі матеріали:

а) бітуми:

- нафтові дорожні в'язкі – згідно з ДСТУ 4044;
- дорожні, модифіковані полімерами – згідно з ДСТУ Б В.2.7-135;
- нафтові дорожні в'язкі дистиляційні (залишкові) – згідно з СОУ 45.2-00018112-069;
- дорожні в'язкі, модифіковані добавками на основі синтетичних восків – згідно з СОУ 45.2-00018112-068 та інші, що відповідають чинним в Україні нормативним документам.

б) добавки адгезійні – катіонні ПАР: похідні вищих аліфатичних амінів (моно-, ді-, поліамінів), амідів, амідо-амінів, а також солі четвертинних амонієвих основ, що відповідають чинним в Україні нормативним документам [1].

6 ВИМОГИ БЕЗПЕКИ ТА ОХОРОНИ НАВКОЛИШНЬОГО ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА

6.1 Вимоги безпеки

6.1.1 БА – за ступенем впливу на організм людини згідно з ГОСТ 12.1.007 належать до 4 класу небезпеки (малонебезпечні речовини), канцерогенної дії не мають.

6.1.2 При приготуванні і використанні БА необхідно дотримуватись вимог безпеки згідно з ДСТУ 4044, ДСТУ Б В.2.7-135, НПАОП 26.30-1.04, НПАОП 63.21-1.01.

6.1.3 При нагріванні БА до $(195 \pm 5) ^\circ\text{C}$ у складі летких виділень присутні: насичені і ненасичені вуглеводні, ароматичні вуглеводні, алкілбензол та аліфатичні аміни.

При тривалій дії парів може виникнути подразнення верхніх дихальних шляхів, зниження артеріального тиску. При тривалому виробничому контакті можливі алергійні реакції. У випадку інгаляційного отруєння (нудота, головний біль) потерпілого необхідно вивести на відкрите повітря і викликати лікаря.

6.1.4 Концентрація шкідливих та небезпечних речовин у повітрі робочої зони не повинна перевищувати ГДК для: аліфатичних амінів – 1 мг/м^3 ; суми насичених, ненасичених ароматичних вуглеводнів – 300 мг/м^3 ; парів ксилолу – 50 мг/м^3 ; парів бензолу – $15/5 \text{ мг/м}^3$; парів толуолу – 50 мг/м^3 та парів фенолу – $0,3 \text{ мг/м}^3$ згідно з ГОСТ 12.1.005. Контроль потрібно здійснювати згідно з МУ 2568 [2], МУ 3119 [3] та МУ 4436 [4].

6.1.5 Устаткування цехів або дільниць для приготування БА повинно відповідати вимогам ДСТУ 3273, НПАОП 0.03-1.07, ДСП 173, ГОСТ 12.2.003 та ГОСТ 12.3.002.

6.1.6 Рівень шумового навантаження на працюючих при виготовленні і застосуванні БА не повинен перевищувати 80 дБА згідно з ДСН 3.3.6.037, контроль здійснюють згідно з ГОСТ 12.1.050.

6.1.7 Освітленість робочих місць повинна відповідати вимогам ДБН В.2.5-28, контроль необхідно здійснювати згідно з ДСТУ Б В.2.2-6 (ГОСТ 24940).

6.1.8 Загальну вібрацію на робочих місцях потрібно контролювати згідно з ДСТУ ГОСТ 12.1.012, ДСН 3.3.6.039.

6.1.9 Закриті приміщення, де проводять роботи з БА або їх компонентами, повинні бути обладнані припливно-витяжною вентиляцією згідно з ДСТУ Б А.3.2-12, СНиП 2.04.05, мікроклімат – згідно з ДСН 3.3.6.042.

6.1.10 БА – горюча речовина. Температура займання БА (300 – 351) °С. Дільниці, цехи для приготування БА повинні бути забезпечені первинними засобами пожежогасіння згідно з НАПБ А.01.001, НАПБ В.01.048, НАПБ Б.03.001.

Експлуатацію вогнегасників здійснюють відповідно до НАПБ Б.01.008 з урахуванням вимог ГОСТ 12.4.009.

6.1.11 Адгезійні добавки, що застосовуються при будівництві та ремонті автомобільних доріг, повинні бути пожежо- та вибухобезпечними речовинами.

6.1.12 Під час приготування та застосування БА треба дотримуватись вимог пожежної безпеки згідно з НАПБ А.01.001, НАПБ В.01.048, ГОСТ 12.1.004.

6.1.13 Категорії приміщень, будинків та зовнішніх установок за вибухопожежною та пожежною небезпекою визначають відповідно до НАПБ Б.03.002.

6.1.14 Працівники, які виконують роботи, пов'язані з приготуванням і використанням БА, повинні проходити спеціальне навчання за програмою пожежно-технічного мінімуму відповідно до НАПБ Б.02.005. Порядок організації навчання визначають згідно з НАПБ Б.06.001.

6.1.15 Виробничі і складські приміщення потрібно обладнувати автоматичними установками пожежогасіння і пожежної сигналізації відповідно до НАПБ Б.06.004 та ДБН В.2.5-13.

6.1.16 Виробничі та складські приміщення за пожежною безпекою повинні відповідати вимогам ДСТУ Б А.3.2-12, ГОСТ 12.1.004, ГОСТ 12.1.010, ГОСТ 12.1.044, НАПБ А.01.001, СНиП 2.09.02*, СНиП 2.04.05, СНиП 2.11.01*.

6.1.17 На обладнанні, яке представляє небезпеку займання, згідно з НАПБ А.01.001 необхідно вивішувати знаки, які забороняють застосування відкритого вогню, а також знаки, які попереджують про наявність пожежонебезпечних речовин згідно з ДСТУ ISO 6309 (ISO 6309, IDT) та ГОСТ 12.4.026.

6.1.18 Обладнання, комунікації, ємкості у виробничих приміщеннях повинні бути заземлені та захищені від статичної електрики відповідно до вимог ГОСТ 12.1.018, ГОСТ 12.1.030, ГОСТ 12.4.124, НАПБ А.01.001, НПАОП 0.00-1.29 і ПУЕ.

6.1.19 Електрообладнання цехів або дільниць для приготування БА повинне відповідати вимогам НПАОП 40.1-1.21, НПАОП 40.1-1.32.

6.1.20 Електробезпека цехів або дільниць для приготування БА повинна відповідати вимогам ГОСТ 12.1.019, ДСТУ ГОСТ 12.1.038.

6.1.21 Ефективна сумарна питома активність природних радіонуклідів в БА та їх компонентах згідно з вимогами ДБН В.1.4-1.01 не повинна перевищувати 740 Бк·кг⁻¹. Контроль ефективної сумарної питомої активності природних радіонуклідів здійснюють згідно з ДБН В.1.4-2.01.

6.1.22 Працівники, які займаються приготуванням і використанням БА, повинні бути забезпечені засобами індивідуального захисту (спеціальним одягом та взуттям, рукавицями, захисними окулярами і респираторами) згідно з ДСТУ ГОСТ 12.4.041, НПАОП 0.00-4.01, затвердженими в установленому порядку.

6.1.23 При виконанні робіт, пов'язаних з приготуванням і використанням БА, необхідно

дотримуватись правил особистої гігієни, а саме: приймати їжу лише в спеціальних приміщеннях, користуватися санітарно-побутовими кабінетами, приймати душ після закінчення зміни.

6.1.24 Персоналу, який працює з БА та їх складовими, необхідно проходити попередні та періодичні медогляди згідно з Порядком проведення медичних оглядів працівників певних категорій [5].

6.1.25 При попаданні БА: на шкіру – її треба швидко охолодити, тоді розчинити БА нафтовими олівами або провареною соняшниковою олією та обережно зняти бинтом або ватою; в очі – треба терміново звернутися до лікаря-окуліста. При необхідності треба звернутися до медичного закладу за відповідною допомогою.

6.2 Вимоги охорони навколишнього природного середовища

6.2.1 Ефективними засобами захисту навколишнього природного середовища є герметизація обладнання й комунікацій відповідно до вимог НПАОП 0.03-1.07, ГОСТ 12.2.003 та ГОСТ 12.3.002.

При використанні БА необхідно дотримуватись вимог чинних законів України про охорону навколишнього природного середовища [6 - 11].

6.2.2 У випадку витікання БА – засипати його піском, землею або синтетичним абсорбентом. При сильному забрудненні ґрунту необхідно зняти його верхній шар, перенести в спеціальну тару або бочки для подальшого знешкодження в установленому законодавством порядку в спеціально призначеному місці [10, 12].

6.2.3 Викиди в атмосферне повітря забруднюючих речовин не повинні перевищувати затверджених нормативів екологічної безпеки атмосферного повітря [8, 13, 14].

6.2.4 Відведення стічних вод виробництва БА здійснюють з дотриманням вимог природоохоронного законодавства та згідно з Правилами охорони поверхневих вод від забруднення зворотними водами [11] і СанПиН 4630.

6.2.5 При зберіганні та транспортуванні БА та їх компонентів не передбачається надходження забруднюючих речовин в атмосферне повітря.

7 ПРАВИЛА ПРИЙМАННЯ

7.1 БА приймає служба технічного контролю підприємства (виробника або споживача) чи відповідальна особа, призначена у встановленому порядку.

7.2 БА приймають партіями. За партію приймають кількість однакового за своїми характеристиками БА, одного складу, що виробляють протягом однієї зміни та супроводжують єдиним документом про відповідність властивостей БА цьому стандарту, оформленим згідно з ДСТУ 4454.

7.3 Для контролювання властивостей БА з кожної партії відбирають дві середні проби згідно з ДСТУ 4488.

7.4 При отриманні споживачем кожної нової партії БА необхідно перевіряти його фізико-механічні характеристики згідно з 5.1 цього стандарту.

7.5 БА підлягають приймально-здавальним, періодичним та сертифікаційним

випробуванням.

Кожна партія БА, залежно від марки бітуму, підлягає приймально-здавальним випробуванням за показниками 1, 2, 3.2, 4.2, 4.3, 5-7, 9, 10 таблиці 1 ДСТУ 4044, або за показниками 1-3, 5, 6, 9, 11 таблиці 1 ДСТУ Б В.2.7-135, або за показниками інших чинних в Україні нормативних документів та таблиці 1 цього стандарту.

Періодичним випробуванням підлягає БА за показниками 3.1, 4.1, 8 таблиці 1 ДСТУ 4044, або за показниками 7, 10, 12 таблиці 1 ДСТУ Б В.2.7-135, або за показниками інших чинних в Україні нормативних документів та таблиці 1 цього стандарту. Періодичні випробування проводять не рідше ніж один раз на квартал, а також при кожній зміні складових або технології приготування.

Сертифікаційним випробуванням підлягає БА за показниками 1, 2, 3.2, 4-7, 9, 10 таблиці 1 ДСТУ 4044, або за показниками 1-3, 5-7, 9-11, 12 таблиці 1 ДСТУ Б В.2.7-135, або за показниками інших чинних в Україні нормативних документів та таблиці 1 цього стандарту.

7.6 Сертифікаційні випробування проводять відповідно до вимог ДСТУ 3413 та ДСТУ 3498.

7.7 Радіоактивність перевіряють один раз на рік.

7.8 Вимоги безпеки розділу 6 контролюють в процесі підготовки та організації виробництва і за вимогою органів Держнагляду.

7.9 При отриманні незадовільних результатів будь-яких випробувань однієї проби, хоча б за одним з показників, проводять випробування другої проби. При повторному отриманні незадовільних результатів партію бракують і вона прийманню не підлягає.

У випадку невідповідності результатів випробувань вимогам таблиці 1 цього стандарту БА використовують, в залежності від марки вихідного бітуму, згідно з ДСТУ 4044, ДСТУ Б В.2.7-135, ДБН В.2.3-4, СОУ 45.2-00018112-068, СОУ 45.2-00018112-069 та інших чинних в Україні нормативних документів на виконання робіт з будівництва та ремонту автодоріг, у разі, якщо показники його властивостей відповідають вимогам, що встановлюються до вихідного бітуму .

При невідповідності результатів випробувань БА вимогам до вихідних бітумів згідно з ДСТУ 4044, ДСТУ Б В.2.7-135, СОУ 45.2-00018112-068, цих СОУ 45.2-00018112-069 та інших чинних в Україні нормативних документів їх утилізують у відповідності з цими нормативними документами.

7.10 Організація-виробник повинна супроводжувати кожен партію БА документом (паспортом), що засвідчує його відповідність вимогам цього стандарту та вказує: назву організації-виробника, назву та умовне позначення продукції, номер партії, дату виготовлення, масу партії, гарантійний термін зберігання, термін зберігання за робочих температур, результати випробувань та знак відповідності згідно з ДСТУ 2296 для сертифікованої продукції.

8 МЕТОДИ КОНТРОЛЮВАННЯ

8.1 Проби бітуму вихідного та БА відбирають і зберігають згідно з ДСТУ 4488. Маса

об'єднаної проби кожної марки БА повинна бути не менше ніж 1,5 кг.

8.2 Відповідність БА технічним вимогам, наведеним в 5.1 цього стандарту, визначають за методами випробувань згідно з ДСТУ Б В.2.7-81, розділом 28 ДСТУ Б В.2.7-89 (ГОСТ 12801), ГОСТ 4333, ГОСТ 11501, ГОСТ 11505, ГОСТ 11506, ГОСТ 11507, ГОСТ 18180 з доповненням 8.3 ДСТУ 4044 та 9.3, 9.5, 9.7, 9.8, 9.9 ДСТУ Б В.2.7-135.

8.3 Температуру займання БА визначають згідно з ГОСТ 12.1.044.

8.4 Радіаційний контроль здійснюють відповідно до вимог ДБН В.1.4-1.01, ДБН В.1.4-2.01.

8.5 Контроль маркування та пакування БМП виконують згідно з ДСТУ 4454.

9 МАРКУВАННЯ ТА ПАКУВАННЯ

9.1 Маркування БА необхідно виконувати згідно з ДСТУ 4454.

9.2 На транспортну тару повинно бути нанесено транспортне маркування згідно з ГОСТ 14192 та знак класифікаційного шифру транспортної небезпеки 9133 – згідно з ДСТУ 4500-3.

9.3 Маркування треба виконувати українською мовою та додатково іншою мовою – на вимогу замовника.

9.4 Пакування БА виконують згідно з ДСТУ 4454.

10 ТРАНСПОРТУВАННЯ ТА ЗБЕРІГАННЯ

10.1 БА транспортують у автобітумовозах, автогудронаторах або у вагонах для нафтового бітуму згідно з ДСТУ 4044, ДСТУ 4454, ДСТУ Б В.2.7-135 та іншими чинними в Україні нормативними документами на відповідні види вихідних бітумів.

10.2 БА зберігають згідно з ДСТУ 4454 в котлах, металевих резервуарах, що забезпечені підігрівом та засобами перемішування.

10.3 Термін та температуру зберігання і транспортування приймають згідно з рекомендаціями виробника адгезійної добавки. При перевищенні терміну або температури зберігання БА повинен бути перевірений на відповідність вимогам 3 таблиці 1 цього стандарту.

10.4 У випадку порушення вимог 10.1, 10.2 цього стандарту БА необхідно перевірити на відповідність вимогам 5.1 цього стандарту.

11 ВКАЗІВКИ ЩОДО ЗАСТОСУВАННЯ

11.1 БА використовують при приготуванні асфальтобетонних та органомінеральних сумішей, виробництві бітумних емульсій, ямковому ремонті, влаштуванні поверхневих обробок та тонких захисних шарів дорожнього покриття.

11.2 При використанні БА температура приготування, укладання та ущільнення гарячих асфальтобетонних та органомінеральних сумішей може бути знижена на (10 – 20) °С при відповідності їх характеристик вимогам ДСТУ Б В.2.7-119 та без погіршення властивостей матеріалу, що підтверджується результатами лабораторних випробувань.

11.3 Усі роботи з застосуванням БА виконують згідно з ДБН В.2.3-4 та іншими нормативними документами на відповідні види робіт з будівництва та ремонту автомобільних доріг з урахуванням температурних обмежень, пов'язаних з термостабільністю адгезійних добавок .

12 ГАРАНТІЇ ВИРОБНИКА

12.1 Підприємство-виробник гарантує відповідність БА цьому стандарту при дотриманні вимог транспортування та зберігання.

12.2 Гарантійний строк зберігання БА за температури навколишнього середовища становить один рік від моменту його виготовлення при дотриманні умов зберігання.

12.3 При перевищенні строку зберігання БА перед використанням повинні бути перевірені на відповідність вимогам цього стандарту. При отриманні позитивних результатів приймається рішення про застосування БА.

12.4 При отриманні незадовільних результатів хоча б за одним з показників БА використовують згідно з 7.9 цього стандарту.

ДОДАТОК А
(довідковий)
БІБЛІОГРАФІЯ

- 1 Класифікаційний довідник добавок та матеріалів для модифікації бітумів та асфальтобетонів. Київ. 2009 р.
- 2 МУ 2568-82 Методические указания по измерению концентрации первичных алифатических аминов фотометрическим методом. (Методичні вказівки по вимірюванню концентрації первинних аліфатичних амінів фотометричним методом)
- 3 МУ 3119-84 Методические указания по определению предельных, непредельных и ароматических углеводородов в воздухе рабочей зоны (Методичні вказівки по визначенню насичених, ненасичених і ароматичних вуглеводнів в повітрі робочої зони)
- 4 МУ 4436-87 Методические указания по измерению концентрации аэрозолей преимущественно фиброгенного действия (Методичні вказівки по вимірюванню концентрації аерозолів переважно фіброгенної дії)
- 5 Порядок проведення медичних оглядів працівників певних категорій, затверджений наказом МОЗ України від 21.05.2007 р. № 246
- 6 Закон України «Про автомобільні дороги» від 08.09.2005 р. № 2862-IV
- 7 Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища» від 25.06.1991 р. № 1264-XII
- 8 Закон України «Про охорону атмосферного повітря» від 16.10.1992 р. № 2707-XII
- 9 Закон України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення» від 24.02.1994 р. № 4004-XII
- 10 Закон України «Про відходи» від 05.03.1998 р. № 187/98-ВР
- 11 Постанова Кабінету Міністрів України від 25 березня 1999 р. № 465 «Про затвердження Правил охорони поверхневих вод від забруднення зворотними водами»
- 12 ДСанПіН [2.2.7.029-99](#) Гігієнічні вимоги щодо поводження з промисловими відходами та визначення їх класу небезпеки для здоров'я населення
- 13 ДСП 201-97 Державні санітарні правила охорони атмосферного повітря населених місць (від забруднення хімічними і біологічними речовинами)
- 14 РД 52.04-186-89 Руководство по контролю загрязнения атмосферы (Настанова щодо контролю забруднення атмосфери)
- 13 СОУ 45.2-00018112-008:2006 Стандарт Укравтодор. Правила розроблення, побудови, викладення, оформлення, вимоги до змісту стандартів і технологічних документів

УКНД 75.140; 93.080.20

Ключові слова: адгезія, бітум нафтовий дорожній в'язкий, бітум дорожній модифікований, водостійкість, добавки адгезійні, зчеплюваність, прогріття, скло, щебінь

Перший заступник

В.Вирожемський

директора ДерждорНДІ

Керівник розробки,

завідувач відділу

С.Кіщинський

Відповідальний виконавець,

старший науковий співробітник

Е.Гнатюк